
Beata Mikulik-Bihałowicz

Street art

– sztuka czy wandalizm

Scenariusz lekcji z młodzieżą

Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu Kultura – Interwencje 2015
Załącznik do projektu Lekcje Muzealne - Portal dla Nauczycieli
www.lekcjemuzealne.com.pl

Scenariusz lekcji do filmu

Street art – sztuka czy wandalizm? Przestrzeń publiczna – zaskakująca galeria, miejsce ekspresji i dialogu z widzem

Cel → Zapoznanie z cechami street artu, graffiti, sztuki publicznej; określanie różnic i wartościowanie zjawisk

Czas → 2 godziny lekcyjne (2x45 minut)

Miejsce → sala lekcyjna

Grupa wiekowa/etap edukacyjny → liceum

Rodzaj zajęć → lekcja teoretyczno-problemowa

Środki dydaktyczne → <http://www.lekcje.muzealne.com.pl>: film *Street art. Czy wszystko może być sztuką?*, Iga Fijałkowska, Joanna Rentowska *Street art* (załącznik do programu *Lekcje muzealne – portal dla nauczycieli*)

Materiały uczniów → duże arkusze dla grup, zestawy pytań dla grup w tekście poniżej

Wiodące inspiracje → wybrane przykłady różnych form graffiti i street artu; wybrane prace Blek le Rata, Banksy'ego; Egona Fietke, Montsfur (m.in. w *Załączniku do lekcji muzealnych*)

Dodatkowe inspiracje → sztuka uliczna w najbliższej okolicy, wybrane obiekty sztuki publicznej (do porównania z graffiti i street artem)

Przebieg lekcji

CZĘŚĆ I ■ Skąd pochodzi graffiti i street art?

■ Nauczyciel wyświetla film *Street art. Czy wszystko może być sztuką?* W trakcie filmu nauczyciel może przerywać emisję, omawiając wybrane, istotne fragmenty.

- Dokąd sięgają korzenie graffiti i street artu?
- Skąd się wzięły, gdzie pojawiły się po raz pierwszy zjawiska artystyczne szeroko określane mianem sztuki ulicznej, street artu w XX wieku?
- Kiedy w XX wieku rozpowszechniło się to zjawisko na świecie/ w Polsce?
- Jakie działania w przestrzeni publicznej pojawiły się jako pierwsze?

■ Nauczyciel przedstawia przykładowe prace Blek le Rata i Banksy'ego oraz innych wybranych autorów, aby przybliżyć najważniejszych przedstawicieli omawianych zjawisk.

■ Następnie uczniowie na podstawie filmu odpowiadają na pytania związane ze specyfiką poszczególnych rodzajów sztuki ulicy. Nauczyciel uzupełnia i rozszerza wypowiedzi. Narowadza na odpowiedzi, dodając pytania pomocnicze związane z pojęciami:

- przestrzeń publiczna (część definicji obejmująca przestrzeń rzeczywistą – miejsce powstawania szeroko rozumianej sztuki street artu z pominięciem przestrzeni medialnej i wirtualnej)
- galeria (miejsce, przestrzeń udostępniania i prezentacji dzieł)

Scenariusz lekcji do filmu

- graffiti (główne pierwotne miejsca twórczości, tagi jako pierwsze wytwory, podstawowa forma, style – litery blokowe – blokbastery, wildstyle, buble style, 3D, tworzenie charakterów)
 - street art (jako szeroko rozumiane zjawisko czyli sztuka miejska, sztuka ulicy, urban art, obejmujące różnorodne działania postgraffiti takie jak szablon, vleпка, biżuteria miejska (jewel vleпка), yarn bombing (knit graffiti), guerilla gardening, adubusting)
 - sztuka publiczna (instalacje, formy przestrzenne, murale)
- Nauczyciel uzupełnia wypowiedzi uczniów. Omawia z uczniami poszczególne rodzaje sztuki miejskiej, podkreślając różnice i specyfikę poszczególnych zjawisk.
- Jaka jest specyfika sztuki publicznej? Przypomnij charakterystyczne przykłady (na przykład *Pozdrowienia z Alej Jerozolimskich* Joanny Rajkowskiej, *Tęcza* na placu Zbawiciela Julity Wójcik, *Pegazy* Beaty i Pawła Konarskich na placu Krasińskich w Warszawie).
 - Jaka jest specyfika graffiti i street artu, czym różnią się od sztuki publicznej i dlaczego bywają z nią mylone? (głównie w zakresie murali)
 - Czy działania w ramach sztuki publicznej są potrzebne w przestrzeni miejskiej?

Pytania podsumowujące

- Czy sztuka publiczna i działania street artu są potrzebne w otoczeniu, ważne w przestrzeni publicznej?
- Jakie były pierwsze dzieła graffiti? Gdzie powstawały? Kiedy dotarły do Polski?
- Czym graffiti różni się od street artu? (zaznaczenie terenu, dialog z widzem)
- Jakie mają znaczenie dla miasta, grupy ludzi, osoby – jednostki? A może jest to „bezcelowa zabawa”, „niszczenie”? Co przemawia za tym, że nie jest to bezcelowa produkcja artystyczna, jedna z wielu niezrozumiałych form? (np. niesione treści, wyrywanie ludzi z letargu codziennego życia, zaskakiwanie, ubarwianie rzeczywistości, demonstrowanie swojego buntu, niezgody na określone zjawiska społeczne, „szarość” świata i zubożenie...)

CZĘŚĆ II ■ Jaki jest przekaz i specyfika street artu?

- Uczniowie podzieleni na grupy rozważają wskazane problemy, wypisane na kartkach lub podane ustnie. Omawiają je, starając się podawać przykłady. Przedstawiciele grup mogą je np. wylosować. W zależności od liczebności klasy można dwóm grupom dać te same, podobne pytania, w mniejszej grupie szkolnej powiększyć liczbę pytań dla jednej grupy lub pominąć te pytania i wspólnie omówić je na końcu.
- Grupa I
 - Jaka jest granica między sztuką street artu, graffiti, a aktami wandalizmu w przestrzeni publicznej? Czego dotyczą i jakie treści niosą dzieła sztuki miejskiej, a na czym opierają się akty wandalizmu? (problematyka treści i symboli trafnie i krytycznie komentujących rzeczywistość lub rasistowskich, czy też niszczenia miejsc zabytkowych)
 - Jaka rolę pełni destrukcja w tworzeniu sztuki miejskiej? Czy wszystkie rodzaje dzieł związanych ze street artem i graffiti ingerują w zastaną przestrzeń publiczną? W jaki sposób?

Scenariusz lekcji do filmu

■ Grupa II

- Czy legalność lub nielegalność działań artystycznych wiąże się z ich wartością artystyczną? (problematyka uważania dzieł tworzonych legalnie, akceptowanych za wartościowe; różnice między dziełami graffiti i street artu a muralami)
- W jaki sposób pracują artyści street artu, a jak twórcy sztuki publicznej? W jaki sposób wpływa to na treść i formę powstających dzieł? (graffiti, szablon, wlepki, biżuteria miejska, murale)

■ Grupa III

- Kim jest widz dla twórcy street artu? (szablon, adubusting)
- Czym jest miasto dla twórców sztuki miejskiej? (sztuka publiczna, wlepka, graffiti)
- Czy widz może nie zauważać dzieł street artu w przestrzeni publicznej? (np. biżuteria miejska, wlepka, guerilla gardening)

- Uczniowie przedstawiają całej klasie opracowane zagadnienia, pozostali uczniowie mogą dodawać swoje opinie, dyskutować, nie zgadzać się z propozycjami kolegów.

Rozważania podsumowujące

- Odwołując się do powszechności zjawisk swobodnej i spontanicznej nielegalnej twórczości artystów w przestrzeni miejskiej nauczyciel może zapytać uczniów:
 - Czy street art jest potrzebny, niezbędny, zbędny, nieistotny?
 - Po co powstają dzieła street artu?
 - Co zmieniają działania street artowe w myśleniu ludzi, wyglądzie otoczenia, przestrzeni?
 - Czy odbiór takich dzieł jest łatwy czy trudny?
 - Jakie dzieła tworzy artysta nastawiony na szybki, krótki odbiór dzieł przez widzów – przechodniów? W jaki sposób sztuka uliczna atakuje widza, nawiązuje z nim kontakt, agresywnie czy spokojnie, kameralnie? (powtórzenie różnorodności form dzieł graffiti, street artu, sztuki publicznej)

Praca domowa

- ➔ Obejrzyj w internecie wybrane prace Blek Le Rata i Banksy'ego i ich reakcje na bieżące problemy (praca Banksy'ego na ścianie obozu dla uchodźców w Calais, 2015).
- ➔ Zapoznaj się z dyskretnymi działaniami w zakresie biżuterii miejskiej projektu *Do rany przyłóż* Pawła Czarneckiego odnoszącego się do drugiej wojny światowej.
- ➔ Napisz krótką wypowiedź, komentarz do fragmentu książki Cedara Lewisohna *Street Art. Tha Graffiti Revolution*: „Na koniec to do ciebie jako widza należy decyzja, co jest sztuką, a co nie, co cię interesuje, a co nie. Jednak zanim podejmiesz decyzję, naucz się patrzeć”.